

เอกสารประกอบการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ

เรื่อง

การพัฒนาครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21

Professional Teacher Development in the 21st Century

วันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2561

MCU TEAM
RESEARCH
งานวิจัย

การพัฒนาเจตคติและจิตวิญญาณ
ความเป็นครูในวิถีพุทธ

โดยความร่วมมือระหว่าง

ศูนย์อาเซียนศึกษา กับ คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2561

คำนำ

เอกสารประกอบการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การพัฒนาครุมืออาชีพในศตวรรษที่ 21” เล่มนี้ พัฒนาขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนานิสิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ภายใต้โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเจตคติและจิตวิญญาณความเป็นครูในวิถีพุทธ” ทุนวิจัยมุ่งเป้าปี 2558 มีวัตถุประสงค์ของการสร้างเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการตามกระบวนการสะท้อนคิดในวิถีพุทธ 6 วิธี ประกอบด้วย วิธีที่ 1 รู้หน้าที่การเป็นครูในวิถีพุทธ วิธีที่ 2 ปรับตัวตามหลักไตรสิกขา วิธีที่ 3 เรียนรู้ให้เป็นแบบอย่างที่ดี วิธีที่ 3 เปลี่ยนเจตคติที่ดีตามวิถีพุทธ วิธีที่ 5 บูรณาการธรรมนำสู่ผู้เรียน และวิธีที่ 6 เพียรสร้างนวัตกรรมทางธรรม โดยได้พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเป็น 6 กิจกรรมที่สอดคล้องกัน ประกอบด้วย กิจกรรมที่ 1 แลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่ครุมืออาชีพ (Think-Pair-Share: TPS) กิจกรรมที่ 2 เวทีสาธารณะชี้ทางปัญญา (Open Forum Discussion: OFD) กิจกรรมที่ 3 ครูดีในวิถีพุทธ (Good Role of Model: GRM) ด้วยกิจกรรม Jigsaw Reading กิจกรรมที่ 4 เรียนรู้ สู่ศรัทธา นำมาปฏิบัติ (Learn-Believe-Practice: LBP) ด้วยกิจกรรม Look-Pair-Share กิจกรรมที่ 5 จากเสวนาธรรมนำสู่ชั้นเรียน (Dhamma Dialogue to Classroom: DDC) ด้วยกิจกรรม Read-Pair-Share และกิจกรรมที่ 6 จากชั้นเรียนสู่วิจัย (Routine to Research) ด้วยการจัดกิจกรรมปฏิบัติการในชั้นเรียน

ในการพัฒนาเอกสารประกอบการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การพัฒนาครุมืออาชีพในศตวรรษที่ 21” เล่มนี้ คณะผู้จัดทำได้แนวทางจากการศึกษาภาคสนามจากครูโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำจำนวน 12 โรงเรียน ได้จากการสนทนากลุ่มของนักวิชาการวิถีพุทธ ผู้บริหารและคณะครูจากโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ และวิถีพุทธพระราชทาน ซึ่งทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาเจตคติและจิตวิญญาณความเป็นครูในวิถีพุทธ และได้นำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมเชิงปฏิบัติการตามกระบวนการสะท้อนคิดในวิถีพุทธ 6 วิธี โดยได้นำเสนอและรับรองให้เป็นหลักสูตรพัฒนาครูของครุพัฒนาในปี 2560 และปี 2561 ในโครงการการพัฒนาครูครบวงจร (หลักสูตรคูปองครู) และได้รับการรับรองหลักสูตรเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาครูในวิถีพุทธด้วยการส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่นำไปสู่ความเข้าใจและนำไปใช้ในการปฏิบัติอย่างยั่งยืนเป็นลำดับต่อไป

ดร.ลำพอง กลมกุล

27 กันยายน 2561

สารบัญ

คำนำ	ก
สารบัญ	ข
กำหนดการการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ	ค
รายละเอียดเอกสารประกอบการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ	1
ประวัติวิทยากร	10
แผนการจัดกิจกรรม	12

กำหนดการการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ

เรื่อง

การพัฒนาครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21

Professional Teacher Development in the 21st Century

วันที่	เวลา	เรื่อง/สาระการพัฒนา/วิทยากร
	08.00-09.00 น.	[ภาคเช้า] ลงทะเบียนเข้าร่วมอบรม
วันที่ 1 6 ชม.	09.00-12.00 น. (1 ชม. 30 นาที)	กิจกรรมเชิงปฏิบัติการที่ 1 รู้หน้าที่การเป็นครูในวิถีพุทธ รูปแบบกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่ครูในวิถีพุทธมืออาชีพ (Think-Pair-Share : TPS) ใช้กิจกรรม Think-Pair-Share, (แผนการจัดกิจกรรมที่ 1)
	13.00-14.30 น. (1 ชม. 30 นาที)	กิจกรรมเชิงปฏิบัติการที่ 2 ปรับตัวตามหลักไตรสิกขา รูปแบบกิจกรรม เวทีสาธารณะชี้ทางปัญญา (Open Forum Discussion: OFD) ใช้กิจกรรมสานเสวนา (Dialogue) (แผนการจัดกิจกรรมที่ 2)
	14.30-16.00 น. (1 ชม. 30 นาที)	กิจกรรมเชิงปฏิบัติการที่ 3 เรียนรู้ให้เป็นแบบอย่างที่ดี รูปแบบกิจกรรม ครูดีในวิถีพุทธ (Good Role of Model : GRM) ใช้กิจกรรม Jigsaw Reading (แผนการจัดกิจกรรมที่ 3)
วันที่ 2 6 ชม.	08.30-11.30 น. 3 ชม. แบ่งเป็น 2 ช่วง ๆ ละ 1 ชม. 30 นาที	กิจกรรมเชิงปฏิบัติการที่ 4 เปลี่ยนเจตคติที่ดีตามวิถีพุทธ รูปแบบกิจกรรม เรียนรู้ สู่ศรัทธา นำมาปฏิบัติ (Learn-Believe-Practice : LBP) ใช้กิจกรรม Look-Pair-Share (แผนการจัดกิจกรรมที่ 4)
	13.00-14.30 น. (1 ชม. 30 นาที)	กิจกรรมเชิงปฏิบัติการที่ 5 บูรณาการธรรมนำสู่ผู้เรียน รูปแบบกิจกรรม จากเสวนาธรรมนำสู่ชั้นเรียน (Dhamma Dialogue to Classroom: DDC) ใช้กิจกรรม กิจกรรม Read-Pair Share และบทบาทสมมติ (Play role) (แผนการจัดกิจกรรมที่ 5) (ใช้ QR code)
	14.30-16.00 น. (1 ชม. 30 นาที)	กิจกรรมเชิงปฏิบัติการที่ 6 เพียรสร้างนวัตกรรมทางธรรม รูปแบบกิจกรรม จากชั้นเรียนสู่การวิจัย (Routine to Research) การทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) สรุปลักษณะและสะท้อนคิด (แผนการจัดกิจกรรมที่ 6)
	16.00-16.15 น. (15 นาที)	ถอดบทเรียน/สรุปลผลการอบรม/การเรียนรู้/ประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ/พิธีรับมอบวุฒิบัตร/ปิดโครงการ

หมายเหตุ: กำหนดการและสถานที่การจัดกิจกรรมอาจเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

รายละเอียดเอกสารประกอบการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ
การพัฒนาครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21
Professional Teacher Development in the 21st Century

ชื่อกิจกรรม	การพัฒนาครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 Professional Teacher Development in the 21 st Century
ผู้เขียน	ดร.ลำพอง กลมกุล ผู้อำนวยการส่วนวิจัย สารสนเทศและบริการวิชาการ ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กลุ่มเป้าหมาย	นิสิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รายละเอียดในการจัดทำเอกสารประกอบการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนา นิสิตครู

หน่วยงานที่จะรับผิดชอบ ศูนย์อาเซียนศึกษา (ASEAN Studies Centre)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ระดับช่วงชั้นในการพัฒนา

เหมาะสมสำหรับครูผู้สอนทุกช่วงชั้น

คำสำคัญสะท้อนกิจกรรมการพัฒนา

สาระเนื้อหา (Content) ที่เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้

ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

สาระที่เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ (Pedagogy) การระบุสาระพัฒนาที่เป็นศาสตร์ที่

เกี่ยวข้องกับการจัดการการเรียนรู้ ประกอบด้วย

01: การสอนในศตวรรษที่ 21

02: การแก้ปัญหาผู้เรียน

03: จิตวิทยาการแนะแนว/จิตวิทยาการจัดการเรียนรู้

04: การจัดการชั้นเรียน

05: การวิจัยพัฒนาผลการเรียนการสอน/ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

06: การพัฒนาหลักสูตร

08: การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้

09: การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

10: การออกแบบการเรียนรู้

ข้อกำหนดลักษณะของกิจกรรม

ระดับความคลุ่มลึกของกิจกรรม

ระดับต้น (Basic level) โดยกิจกรรมมุ่งนำเสนอประสบการณ์ หรือกิจกรรมขั้นพัฒนา สำหรับผู้ที่มีพื้นฐานในเกี่ยวกับความเป็นครูในวิถีพุทธ เป็นผู้ที่มีความเข้าใจหลักการ กรอบแนวคิด ทักษะพื้นฐาน และเป็นครูผู้สอนที่มีความชำนาญในการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยจะมีการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำเสนอให้ทั้งเนื้อหาสาระ (Knowledge) ที่เกี่ยวข้องกัหลักธรรมหรือสาระธรรมที่ส่งเสริมให้ครูสามารถนำไปบูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งได้มีการจัดกิจกรรมสาธิตเพื่อให้ครูนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน เน้นให้ครูที่ได้ฝึกทักษะปฏิบัติ (Skills) ที่จำเป็น มีการนำเสนอเทคนิคการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น Jigsaw Reading และ Think-pair-share เป็นต้น ซึ่งจะเป็นระดับที่ต้องมีการใช้ทักษะและกระบวนการในการจัดกิจกรรมกลุ่มที่ซับซ้อนมากขึ้น และที่สำคัญครูจะได้เรียนรู้หลักธรรมที่หลากหลาย และกิจกรรมวิถีพุทธที่มีการสอดแทรกปลูกฝังคุณลักษณะ ที่เกี่ยวเนื่องกับความเป็นครูผนวกเข้าด้วยกัน (Attribute) โดยที่กิจกรรมมีลักษณะ ดังนี้

(1) มีจำนวนชั่วโมงการอบรม 12 ชั่วโมง

(2) สาระในหลักสูตรมีกิจกรรมที่ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ที่เกิดจากการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดขั้นสูง (Higher Order Thinking) โดยใช้กระบวนการสะท้อนคิด (Reflection Process)

(3) สาระในกิจกรรมเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ทำให้ครู ที่เข้ารับการพัฒนารสร้างสรรค สร้างองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการผสมผสานระหว่างองค์ความรู้จากทฤษฎีองค์ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์การปฏิบัติในชั้นเรียน และมีกระบวนการสรุปสร้างข้อเสนอทางวิชาการในเรื่องนั้นๆ โดยหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม ครูจะมีการบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยบัตรสะท้อนคิด (Exit Slip)

(4) สาระในการจัดกิจกรรมมีการฝึกปฏิบัติการบูรณาการการสอนเนื้อหาสาระเฉพาะ (Pedagogical Content Knowledge : PCK) หรือ การหลอมรวมเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ากับการสอน เนื้อหาสาระเฉพาะ (Technological Pedagogical Content Knowledge : TPCK) ใช้ความรู้และทักษะนั้น เพื่อการเปลี่ยนแปลง การเรียนการสอนหรือมุ่งเป้าที่การเรียนรู้ของนักเรียน โดยคณะวิทยากรจะมีการบูรณาการทั้งเนื้อหา ทักษะความเป็นครู และเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบการทำกิจกรรมเชิงปฏิบัติการทั้ง 6 กิจกรรม

(5) สาระในการจัดกิจกรรมมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เข้าร่วมการพัฒนาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศของวิชาชีพ โดยจะมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และทำกิจกรรมร่วมกันในทุกกิจกรรม

ข้อมูลผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรม

01: ชื่อ-ชื่อสกุล	ดร.ลำพอง กลมกุล
02: คุณวุฒิสูงสุด	ปริญญาเอก
03: สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา)
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ปี 2554)

พื้นฐานและเงื่อนไขของนิสิตครูที่จะรับการพัฒนา

กลุ่มเป้าหมาย คือ นิสิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กำหนดคำสำคัญ (Keyword) ที่เป็นคำแทนกิจกรรม

สาระการพัฒนาที่เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- 1) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 2) การสอนในศตวรรษที่ 21
- 3) เจตคติและจิตวิญญาณความเป็นครู
- 4) ความเป็นครูในวิถีพุทธ
- 5) การวิจัยพัฒนาผลการเรียนการสอน

หลักการและที่มาของกิจกรรม

หลักสูตร “การพัฒนาเจตคติและจิตวิญญาณความเป็นครูในวิถีพุทธ” เป็นหลักสูตรที่ได้มาจากผลการวิจัยสาขาการศึกษา ทนุวิจัยมุ่งเป้า ปี 2558 ซึ่งเป็นโครงการวิจัยที่ผู้เสนอหลักสูตรได้รับทุนสนับสนุนในการทำวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ผลผลิตของงานวิจัยคือ “รูปแบบการพัฒนาเจตคติและจิตวิญญาณความเป็นครูในวิถีพุทธ” ซึ่งได้มีการออกแบบกิจกรรมและแนวทางการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะการเป็นครูในวิถีพุทธ” มีหัวใจสำคัญและเป้าหมายสูงสุดของผลลัพธ์คือ การได้ครูที่มีเจตคติและจิตวิญญาณความเป็นครูที่สามารถพัฒนาผู้เรียนด้วยการบูรณาการหลักธรรมหรือกิจกรรมวิถีพุทธในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรนี้ได้รับการรับรองเป็นหลักสูตรการพัฒนาครูจากสถาบันครูพัฒนาเมื่อปีการศึกษา 2560 รหัสหลักสูตร 60009032-01 ซึ่งได้เปิดดำเนินการจัดหลักสูตรจำนวน 1 รุ่น และในปี 2561 รหัสหลักสูตร 613112003 จำนวน 5 รุ่น ผลการประเมินความพึงพอใจของหลักสูตรอยู่ในระดับดี และครูสามารถนำวิธีการที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนากิจกรรมวิถีพุทธในโรงเรียนได้ ปรากฏในแบบบันทึกการสะท้อนคิดที่ครูได้ส่งกลับภายหลังเข้าร่วมกิจกรรม สำหรับในครั้งนี้ จึงสนใจนำรูปแบบกิจกรรมนี้ มาปรับใช้กับนิสิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาครูทั้งสามด้านคือ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะปฏิบัติ (Skill) และด้านคุณลักษณะความเป็นครู (Attitude) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพและมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม คือ ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมความคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาการสื่อสารและการร่วมมือ 2) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี คือ ความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัย ความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อ และความรู้ด้านเทคโนโลยี และ 3) ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ คือ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเองทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) และความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Accountability) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Responsibility) โดยเน้นการออกแบบกิจกรรมที่บูรณาการในวิถีพุทธให้กับนิสิตครู

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

1. เพื่อนำเสนอความรู้ในวิถีพุทธที่สอดคล้องกับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาบูรณาการร่วมกับการสอนเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อฝึกปฏิบัติด้วยกระบวนการสะท้อนคิดในวิถีพุทธและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้กับผู้เรียน
3. เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูในวิถีพุทธตามกิจกรรมของรูปแบบการพัฒนาเจตคติและจิตวิญญาณความเป็นครูในวิถีพุทธ

เป้าหมายการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

เป้าหมายการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม จำแนกได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านความรู้ (Knowledge)
- 2) ด้านทักษะปฏิบัติ (Skill)
- 3) ด้านคุณลักษณะความเป็นครู (Attitude)

ตัวชี้วัดความสำเร็จของการเรียนรู้ของนิสิตครู

รายการประเมิน	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	เกณฑ์การผ่าน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
1) ด้านความรู้ (K)	ร้อยละของจำนวนกิจกรรมที่เข้าร่วม	ได้บันทึกผลการสะท้อนคิดด้านความรู้ ร้อยละ 80 ของจำนวนกิจกรรมที่เข้าร่วม	บันทึกผลการสะท้อนคิด ด้านความรู้	แบบบันทึกการสะท้อนคิดด้านความรู้ (Exit Slips)
2) ด้านทักษะ (S)	จำนวนครั้งที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทุกครั้ง	สังเกตการทำกิจกรรม	กิจกรรมเชิงปฏิบัติการ
3) ด้านเจตคติ (A)	ร้อยละของการประเมินตนเองอยู่ในระดับคุณภาพ ดี	ร้อยละ 80 มีการประเมินตนเองอยู่ในระดับคุณภาพ ดี	ทำแบบประเมินหลังเข้าร่วมกิจกรรมของหลักสูตร	แบบประเมินตนเอง “ครูในวิถีพุทธ”
4) ด้านความพึงพอใจ	ร้อยละของความพึงพอใจในระดับมาก	ร้อยละ 80 มีความพึงพอใจในระดับมาก	สำรวจความพึงพอใจ	แบบประเมินความพึงพอใจ
5) ด้านเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม	ร้อยละของเวลาเข้าร่วมกิจกรรม	ร้อยละ 80 ของเวลาเข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด	ลงนามการเข้าร่วมกิจกรรม	แบบบันทึกการลงนามการเข้าร่วมกิจกรรม

กรอบแนวคิดของกิจกรรม (Conceptual Framework of Workshop)

การพัฒนาเจตคติและจิตวิญญาณความเป็นครูในวิถีพุทธ
เพื่อการพัฒนาครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21

ส่วนที่ 1 หลักพุทธธรรมสำหรับครูในวิถีพุทธ

- หลักพุทธธรรมที่ครุยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติวิชาชีพครู
กัลยาณมิตรธรรม 7 สัมปยุตธรรม 7 โยนิโสมนสิการ
พรหมวิหาร 4 วุฒิ 4 อิทธิบาท 4 อริยสัจ 4 และ สังคหวัตถุ 4
- หลักธรรมที่ครูนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
กัลยาณมิตรธรรม 7 โยนิโสมนสิการ โอวาท 3
ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) และ อริยสัจ 4

ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบการสร้างเจตคติและจิตวิญญาณความเป็นครูในวิถีพุทธ เรียกว่า **สัตตวิธีของครูในวิถีพุทธ** มี 3 องค์ประกอบ คือ

- องค์ประกอบที่ 1 คุณลักษณะของครูในวิถีพุทธ
- องค์ประกอบที่ 2 หน้าที่ของครูในวิถีพุทธ
- องค์ประกอบที่ 3 แนวทางการสร้างเจตคติและจิตวิญญาณความเป็นครูในวิถีพุทธ

องค์ประกอบที่ 1 คุณลักษณะของครูในวิถีพุทธ

- ❖ มีศรัทธาในวิถีพุทธ
- ❖ นำแนวทางจากครูต้นแบบ
- ❖ รักในการประกอบอาชีพครู
- ❖ อยู่ในสภาพแวดล้อมวิถีพุทธสม่ำเสมอ
- ❖ มีคุณธรรมประจำตน
- ❖ มีฝักฝนคนดลใจไตรสิกขา
- ❖ เป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์และเพื่อนครู

องค์ประกอบที่ 2 หน้าที่ของครูในวิถีพุทธ

- ถ่ายทอดศิลปวิทยาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้
- ชี้นำแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม
- บูรณาการกิจกรรมในการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
- ออกแบบกิจกรรมวิถีพุทธได้อย่างเป็นรูปธรรมและเท่าทัน
- ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างนวัตกรรมทางธรรม
- ยกย่องชื่นชมศิษย์ที่ปรากฏในหมู่คณะ
- ประเมินผลผู้เรียนด้วยการสะท้อนคิดอย่างกัลยาณมิตร

องค์ประกอบที่ 3 แนวทางการสร้างเจตคติและจิตวิญญาณความเป็นครูในวิถีพุทธ

แบ่งการพัฒนาเป็น 3 ชั้น ได้แก่

- ชั้นที่ 1 การพัฒนาตามหลักสัมปยุตธรรม 7
- ชั้นที่ 2 การปฏิบัติตนต่อผู้เรียนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7
- ชั้นที่ 3 การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามหลัก รุ่งอรุณของการศึกษา 7

ชั้นที่ 1 การพัฒนาตนตามหลักสัมปยุตธรรม 7

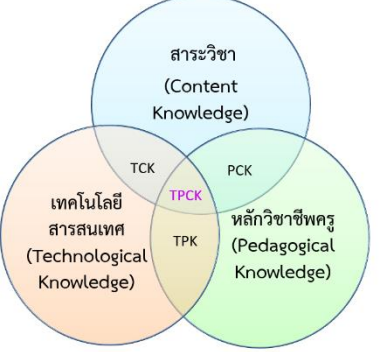
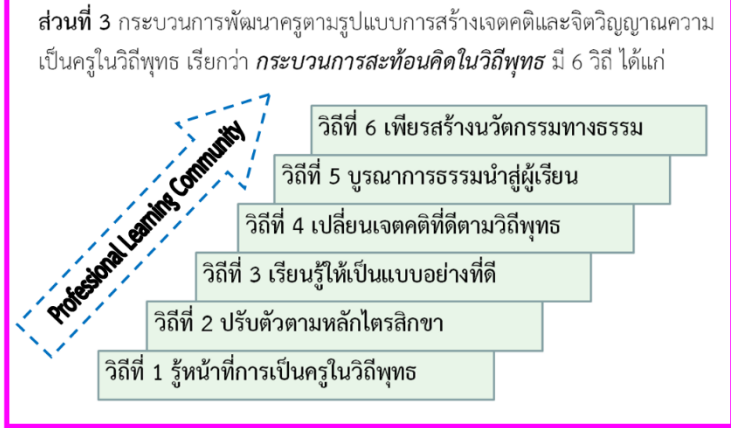
- 1) รู้หลักความจริงหรือเหตุผล
- 2) รู้ความมุ่งหมายและประโยชน์ที่ประสงค์
- 3) รู้จักความรู้ความสามารถและคุณธรรมของตน
- 4) รู้จักความพอดีในการดำรงชีวิต
- 5) รู้จักระยะเวลาที่ต้องใช้ในการทำหน้าที่การงาน
- 6) รู้จักสภาพแวดล้อมของชุมชนเพื่อให้ประพฤติตนได้ถูกต้อง
- 7) รู้จักและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล

ชั้นที่ 2 การปฏิบัติตนต่อผู้เรียนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7

- 1) นำรัก ขวนให้อยากเข้าไปปรึกษา
- 2) นำเคารพ เป็นที่พึ่งทางใจและปลอดภัย
- 3) นำยกย่อง มีความรู้และภูมิปัญญาแท้จริง
- 4) เป็นที่ปรึกษาที่ดี
- 5) อุดหนุนพึ่งถ้อยคำศิษย์ได้ไม่เบื่อ
- 6) อธิบายเรื่องซับซ้อนได้
- 7) ไม่แนะนำศิษย์ในทางเสื่อม

ชั้นที่ 3 พัฒนาการกระบวนการเรียนการสอนตามหลัก รุ่งอรุณของการศึกษา 7

- 1) มีมิติตรี
- 2) ประพฤติดีงาม
- 3) ใฝ่รู้ใฝ่สร้างสรรค
- 4) มีฝักฝนอยู่เสมอ
- 5) มีมุมมองโลกและชีวิตด้วยเหตุผล
- 6) ดำเนินชีวิตอย่างไม่ประมาท
- 7) มีการใช้ความคิดโดยคิดอย่างถูกวิธี (คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น)

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดกิจกรรมการพัฒนาครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21

คำอธิบายเกี่ยวกับกรอบแนวคิดของกิจกรรม

แผนภาพกรอบแนวคิดเป็นการนำเสนอองค์ประกอบของกิจกรรมเป็นการความเชื่อมโยงของแนวคิดของหลักสูตรที่สะท้อนการบูรณาการการสอนเนื้อหาสาระเฉพาะ (Pedagogical Content Knowledge : PCK) และการหลอมรวมเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ากับการสอนเนื้อหาสาระเฉพาะ (Technological Pedagogical Content Knowledge : TPCK) เพื่อพัฒนาไปสู่การเรียนรู้ร่วมกันทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) โดยที่รูปแบบการพัฒนาครูแบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 หลักพุทธธรรมสำหรับครูในวิถีพุทธ คือ หลักพุทธธรรมที่ครูยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติวิชาชีพครู ประกอบด้วย กัลยาณมิตรธรรม 7 สัมปยุตธรรม 7 โยนิโสมนสิการ พรหมวิหาร 4 วุฒิ 4 อิทธิบาท 4 อริยสัจ 4 และสังคหวัตถุ 4 และสำหรับหลักธรรมที่ครูนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย กัลยาณมิตรธรรม 7 โยนิโสมนสิการ โอวาท 3 ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) และอริยสัจ 4

ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบการสร้างเจตคติและจิตวิญญาณความเป็นครูในวิถีพุทธ สรุปได้เป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 คุณลักษณะของครูในวิถีพุทธ มี 7 คุณลักษณะ คือ “มีศรัทธาในวิถีพุทธ น้อมนำแนวทางจากครูต้นแบบ รักในการประกอบวิชาชีพครู อยู่ในสภาพแวดล้อม วิถีพุทธ มีคุณธรรมประจำตน หมั่นฝึกฝนตามหลักไตรสิกขา เป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์และเพื่อนครู” องค์ประกอบที่ 2 หน้าที่ของครูในวิถีพุทธ มีหน้าที่หลัก 7 ประการ คือ “ถ่ายทอดศิลปวิทยาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ชี้นำแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม บูรณาการหลักธรรมในการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมวิถีพุทธได้อย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างนวัตกรรมทางธรรม ยกย่องชื่นชมศิษย์ให้ปรากฏในหมู่คณะ และประเมินผลผู้เรียนด้วยการสะท้อนคิดอย่างกัลยาณมิตร” และองค์ประกอบที่ 3 แนวทางการสร้างเจตคติและจิตวิญญาณความเป็นครูในวิถีพุทธ (สัตตวิธีของครูในวิถีพุทธ) แบ่งการพัฒนาเป็น 3 ชั้น ประกอบด้วยในชั้นที่ 1 คือการพัฒนาตนตามหลักสัมปยุตธรรม ชั้นที่ 2 คือการปฏิบัติตนต่อผู้เรียนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 และชั้นที่ 3 คือการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามหลักรุ่งอรุณของการศึกษา 7

ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนาครู เรียกว่า กระบวนการสะท้อนคิดในวิถีพุทธ มี 6 วิธี ประกอบด้วย วิธีที่ 1 รู้หน้าที่การเป็นครูในวิถีพุทธ วิธีที่ 2 ปรับตัวตามหลักไตรสิกขา วิธีที่ 3 เรียนรู้ให้เป็นแบบอย่างที่ดี วิธีที่ 4 เปลี่ยนเจตคติที่ดีตามวิถีพุทธ วิธีที่ 5 บูรณาการธรรมนำสู่ผู้เรียน และวิธีที่ 6 เพียรสร้างนวัตกรรมทางธรรม

รูปแบบกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นในแต่ละส่วนจะมีการเชื่อมโยงกันโดยเริ่มจากหลักธรรมที่ครูในวิถีพุทธนำมาใช้ในการพัฒนาตนเองและนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของครูในวิถีพุทธที่มีก่อนที่จะไปสู่องค์ประกอบ ที่เรียกว่า “สัตตวิธีของครูในวิถีพุทธ” ที่ว่าด้วยเรื่องคุณลักษณะของครูในวิถีพุทธ หน้าที่ของครูในวิถีพุทธ และแนวทางการสร้างเจตคติและจิตวิญญาณความเป็นครูในวิถีพุทธ ซึ่งแนวทางการพัฒนาได้ออกแบบเป็น 3 ชั้น เริ่มต้นจากการพัฒนาตนของครู การปฏิบัติตนต่อผู้เรียน และการใช้กระบวนการสอนให้เกิดผลการเรียนรู้กับผู้เรียน โดยใช้กระบวนการพัฒนาครู 6 วิธี ที่เรียกว่า “กระบวนการสะท้อนคิดในวิถีพุทธ” เป็นเส้นทางในการพัฒนาตามกิจกรรมที่นำเสนอไว้กิจกรรม “การพัฒนาครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21”

ความเชื่อมโยงของแนวคิดของหลักสูตรที่สะท้อนการบูรณาการการสอนเนื้อหาสาระเฉพาะ (Pedagogical Content Knowledge: PCK) และมีการหลอมรวมเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ากับการสอนเนื้อหาสาระเฉพาะ (Technological Pedagogical Content Knowledge: TPCK) โดยมุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะด้านการถ่ายทอดให้ผู้เรียน มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ การเรียนรู้ 3R x 7C 3R คือ Reading (อ่านออก), (W)riting (เขียนได้), และ (A)ritmetics (คิดเลขเป็น) และ 7C ได้แก่ Critical

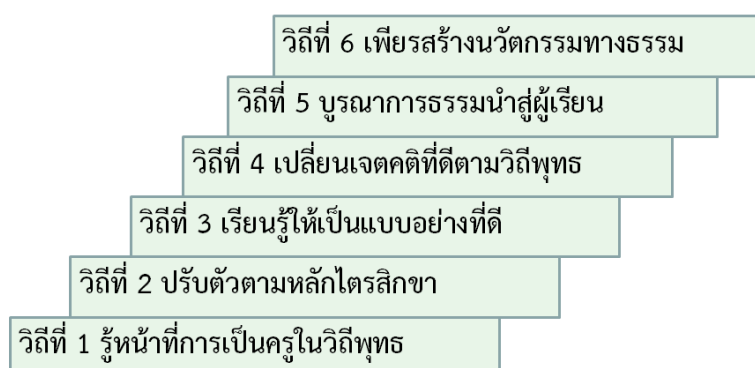
Thinking and Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา)
 Creativity and Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม)
 Cross-cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์)
 Collaboration, Teamwork and Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ)
 Communications, Information, and Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ)
 Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร)
 Career and Learning Skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้)

กระบวนการพัฒนาและแผนการจัดกิจกรรม

หัวข้อสาระการอบรม (สังเขปหัวข้อเนื้อหาสาระในหลักสูตร)

จัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการตามกระบวนการสะท้อนคิดในวิถีพุทธ 6 วิธี ประกอบด้วย วิธีที่ 1 รู้หน้าที่การเป็นครูในวิถีพุทธ วิธีที่ 2 ปรับตัวตามหลักไตรสิกขา วิธีที่ 3 เรียนรู้ให้เป็นแบบอย่างที่ดี วิธีที่ 3 เปลี่ยนเจตคติที่ดีตามวิถีพุทธ วิธีที่ 5 บูรณาการธรรมนำสู่ผู้เรียน และวิธีที่ 6 เพียรสร้างนวัตกรรมทางธรรม โดยได้พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเป็น 6 กิจกรรมที่สอดคล้องกัน ประกอบด้วย กิจกรรมที่ 1 แลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่ครูในวิถีพุทธมีอาชีพ (Think-Pair-Share: TPS) กิจกรรมที่ 2 เวทีสาธารณะชี้ทางปัญญา (Open Forum Discussion: OFD) กิจกรรมที่ 3 ครูดีในวิถีพุทธ (Good Role of Model: GRM) ด้วยกิจกรรม Jigsaw Reading กิจกรรมที่ 4 เรียนรู้ สู่ศรัทธา นำมาปฏิบัติ (Learn-Believe-Practice: LBP) ด้วยกิจกรรม Look-Pair-Share กิจกรรมที่ 5 จากเสวนาธรรมนำสู่ชั้นเรียน (Dhamma Dialogue to Classroom: DDC) ด้วยกิจกรรม Read-Pair-Share และกิจกรรมที่ 6 จากชั้นเรียนสู่วิจัย (Routine to Research) ด้วยการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research)

เนื้อหาสาระในหลักสูตรจะเน้นกระบวนการสะท้อนคิดเพื่อให้เห็นพัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงของครูและส่งผลถึงผู้เรียน เรียกว่า *กระบวนการสะท้อนคิดในวิถีพุทธ* มี 6 วิธี ดังนี้

แผนการจัดกิจกรรม (แสดงรายละเอียดของแผนไว้ในภาคผนวก)

ในการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมของกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาครุมืออาชีพในศตวรรษที่ 21” ได้มีการออกแบบแผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ UbD (Understanding by Design) ซึ่งเป็นแผนการจัดกิจกรรมที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นิยมใช้กันในประเทศอาเซียนในปัจจุบัน มี 6 แผนการจัดกิจกรรมดังนี้

แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 รู้หน้าที่การเป็นครูในวิถีพุทธ

แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 ปรับตัวตามหลักไตรสิกขา

แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 เรียนรู้ให้เป็นแบบอย่างที่ดี

แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 เปลี่ยนเจตคติที่ดีตามวิถีพุทธ

แผนการจัดกิจกรรมที่ 5 บูรณาการธรรมนำสู่ผู้เรียน

แผนการจัดกิจกรรมที่ 6 เพียรสร้างนวัตกรรมทางธรรม

รายละเอียดของแผนการจัดกิจกรรมทั้ง 6 แผน ซึ่งได้นำเสนอไว้ในภาคผนวก

วิธีการวัดและประเมินผลการอบรม

รายการประเมิน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน (ผ่าน)	ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
1) ด้านความรู้ (K)	บันทึกผลการสะท้อนคิดด้านความรู้	แบบบันทึกการสะท้อนคิดด้านความรู้ (Exit Slips)	ได้บันทึกผลการสะท้อนคิดด้านความรู้ ร้อยละ 80 ของจำนวนกิจกรรมที่เข้าร่วม	วัตถุประสงค์ข้อที่ 1
2) ด้านทักษะ (S)	สังเกตการทำกิจกรรม	กิจกรรมเชิงปฏิบัติการ	เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทุกครั้ง	วัตถุประสงค์ข้อที่ 2
3) ด้านเจตคติ (A)	ครูทำแบบประเมินหลังเข้าร่วมกิจกรรมของหลักสูตร	แบบประเมินตนเอง “ครูในวิถีพุทธ”	ร้อยละ 80 มีการประเมินตนเองอยู่ในระดับคุณภาพ ดี	วัตถุประสงค์ข้อที่ 3
4) ด้านความพึงพอใจ	สำรวจความพึงพอใจ	แบบประเมินความพึงพอใจ	ร้อยละ 80 มีความพึงพอใจในระดับมาก	วัตถุประสงค์ข้อที่ 3
5) ด้านเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม	ลงนามการเข้าร่วมกิจกรรม	แบบบันทึกการลงนามการเข้าร่วมกิจกรรม	ร้อยละ 80 ของเวลาเข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด	วัตถุประสงค์ข้อที่ 1, 2, 3

ภาคผนวก
ประวัติวิทยากร
แผนการจัดกิจกรรม

ชื่อวิทยากร ดร.ลำพอง กลมกุล

วุฒิการศึกษา

ศษ.บ. (สาขาการสอนมัธยมศึกษา) วิชาเอกคณิตศาสตร์-ฟิสิกส์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

University of Guelph, Canada

ค.ม. (สาขาวิจัยการศึกษา) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค.ด. (สาขาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตำแหน่งปัจจุบัน

นักวิจัย และผู้อำนวยการส่วนวิจัย สารสนเทศและบริการวิชาการ

ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประสบการณ์ด้านการเป็นวิทยากรอบรม

1. วิทยากรฝึกอบรม “หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับครูต่างชาติ” ของสมาคมโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ระหว่างปี 2551 – 2557

2. วิทยากรฝึกอบรม เรื่อง “Monitoring and Tracking Progress in the Classroom” วันที่ 18 กันยายน 2555 ณ โรงเรียนนานาชาติไอซ์เบิร์ก กรุงเทพมหานคร

3. บรรยายพิเศษ เรื่อง “การออกแบบการวิจัยในการจัดองค์กรเชิงพุทธ” หน่วยวิทยบริการ คณะสังคมศาสตร์ มจร. วัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม จ.ราชบุรี ปีการศึกษา 2557 – 2558

4. เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เรื่อง “การวิจัยและพัฒนาการปฏิบัติงานของครูแบบบูรณาการการวิจัย การวัดประเมิน และการประกันคุณภาพ โดยใช้กระบวนการจัดการตนเองและเครือข่ายทางสังคม” ทูลส่งเสริมนักวิจัยรุ่นใหม่ ประจำปี 2557 จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

5. อาจารย์พิเศษ หลักสูตรพุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วังน้อย ราชวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คำนวณวิจัยพุทธจิตวิทยาขั้นสูง (Seminar on Studies in Advanced Research Methodology in Buddhist Psychology) วันเสาร์ที่ 21 มีนาคม 2558 – วันเสาร์ที่ 9 พฤษภาคม 2558

6. เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของนิสิตระดับปริญญาโทและดุสิตบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

7. เป็นวิทยากรบรรยายใน “โครงการพัฒนาศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนาเพื่อความก้าวหน้าในประชาคมอาเซียน” ระยะที่ 1 ระหว่างวันที่ 13 – 14 กรกฎาคม 2558 และระยะที่ 2 ระหว่างวันที่ 24-25 สิงหาคม 2558 ณ ห้องประชุม 402 อาคารสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

8. Lecturer of Doctoral Program (Buddhist Study) in Advanced Research Methodology Subject for Ph.D. Program between August 15th – November 28th 2015 at International Buddhist Studies College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Wang Noi, Ayutthaya

9. เป็นวิทยากรบรรยายใน “โครงการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรเพื่อเพิ่มคุณวุฒิและการพัฒนาผลงานทางวิชาการ” ระหว่างวันที่ 12 – 13 พฤศจิกายน 2558 ณ ห้องประชุมพระพรหมวชิรญาณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

10. เป็นวิทยากรบรรยายใน “โครงการพัฒนาศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนาเพื่อความก้าวหน้าในประชาคมอาเซียน” ปีงบประมาณ 2559 ระหว่างวันที่ 10-11 พฤษภาคม 2559 ณ ห้องประชุม 402 และ 401 อาคารสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

11. เป็นวิทยากรบรรยายวิชาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ภายใต้โครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพครู หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ (5 ปี) ปีการศึกษา 2559 ในระหว่างวันที่ 26-27 เมษายน 2560 ณ ห้องประชุมย่อย ชั้น 3 อาคารเรียนรวม 2 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

12. อาจารย์พิเศษบรรยาย วิชาการเปรียบเทียบวิธีวิจัยวิปัสสนาภาวนา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาหลีศึกษาพุทธโฆส

13. เป็นวิทยากรบรรยายใน “โครงการพัฒนาศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนาเพื่อความก้าวหน้าในประชาคมอาเซียน” ปีงบประมาณ 2560 ในหัวข้อเรื่อง “จากทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) สู่โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Structural Equation Model)” ระหว่างวันที่ 11-12 กันยายน 2560 ณ ห้องประชุม 402 และ 401 อาคารสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

14. เป็นวิทยากรบรรยายในโครงการพัฒนาศักยภาพนิสิตเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้กับนิสิตในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 วิทยาเขตอุบลราชธานี ในวันที่ 1-2 กันยายน 2560

15. เป็นวิทยากรบรรยายใน เรื่อง “จากทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) สู่โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Structural Equation Model)” ให้บุคลากรและคณาจารย์วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วันที่ 26 กันยายน 2560

16. เป็นวิทยากรบรรยายเรื่อง “การสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและบทคัดย่อ” ให้กับนิสิตและคณาจารย์หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาหลีศึกษาพุทธโฆส

17. บรรยายพิเศษเรื่อง “สถิติที่ใช้ในการวิจัย” ให้กับนิสิตปริญญาเอก สาขาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2560

18. บรรยายพิเศษเรื่อง “การออกแบบการวิจัยโดยใช้สถิติขั้นสูง” ให้กับนิสิตปริญญาเอก สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

19. เป็นวิทยากรบรรยายใน เรื่อง “จากทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) สู่โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Structural Equation Model)” ให้บุคลากรและคณาจารย์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และคณาจารย์ วิทยาเขตอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

20. วิทยากรอบรมครูภายใต้โครงการพัฒนาครูแบบครบวงจร (หลักสูตรครูป้องกัน) ของหลักสูตร “การพัฒนาเจตคติและจิตวิญญาณความเป็นครูในวิถีพุทธ” ประจำปี 2561 จำนวน 5 รุ่น ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัฒนชัย

UbD Unit Plan แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 รู้หน้าที่การเป็นครูในวิถีพุทธ วันที่ 1 เวลา 09.00-12.00 น. (3 ชั่วโมง)	
เรื่อง :	รู้หน้าที่การเป็นครูในวิถีพุทธ
กลุ่มสาระการเรียนรู้:	ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
กิจกรรม:	แลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่ครูในวิถีพุทธมีออาชีพ (Think-Pair-Share) วิทยากร: ดร.ลำพอง กลมกุล
สาระที่ต้องการให้เรียนรู้ (Knowledge) <p>หน้าที่ของครูในวิถีพุทธ มีหน้าที่หลัก 7 ประการ คือ “ถ่ายทอดศิลปวิทยาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ชี้นำแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม บูรณาการหลักธรรมในการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมวิถีพุทธได้อย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างนวัตกรรมทางธรรม ยกย่องชื่นชมศิษย์ให้ปรากฏในหมู่คณะ และประเมินผลผู้เรียนด้วยการสะท้อนคิดอย่างกัลยาณมิตร”</p>	
ขั้นที่ 1 – ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Desired Results)	
<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของการเป็นครูในวิถีพุทธ 2. ครูสามารถปฏิบัติกิจกรรม Think-Pair-Share ได้ 3. ครูได้แนวทางในการปฏิบัติตามแนววิถีพุทธไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน 	
ความเข้าใจของครู : <i>(Teachers will understand that...)</i> ครูเข้าใจหน้าที่ของครูในวิถีพุทธ 7 ประการ ถ่ายทอดศิลปวิทยาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ชี้นำแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม บูรณาการหลักธรรมในการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมวิถีพุทธได้อย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างนวัตกรรมทางธรรม ยกย่องชื่นชมศิษย์ให้ปรากฏในหมู่คณะ ประเมินผลผู้เรียนด้วยการสะท้อนคิดอย่างกัลยาณมิตร	คำถามสำคัญ (Essential Questions): หน้าที่ของครูในวิถีพุทธมีอะไรบ้าง บทบาทของครูที่ต้องปฏิบัติต่อศิษย์มีอะไรบ้าง หน้าที่ของครูในวิถีพุทธมีความเหมือนหรือต่างจากหน้าที่ของครูทั่วไปอย่างไร
ความรู้ที่ครูจะได้รับ <i>(Teachers will know....)</i> ความรู้ที่ครูจะได้รับคือ องค์ประกอบว่าด้วยหน้าที่ของครูในวิถีพุทธ 7 ประการ	พฤติกรรมที่ครูจะเรียนรู้ของครูที่จะเกิดขึ้น <i>(Teachers will be able to...)</i> ปฏิบัติงานสอนตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย ดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเท่าเทียมและตามศักยภาพของผู้เรียน

ขั้นที่ 2 – การวัดผลและประเมินผล (Assessment Evidence)

Goal(s): ประเมินจากการนำเสนอผลงานหรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
 Role: สังเกตการทำงานกลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกิดจากการสนทนาแลกเปลี่ยน
 Audience: แลกเปลี่ยนความรู้และสรุป
 Situation: ประเมินการทำงาน (เดี่ยว/คู่/กลุ่ม)
 Performance: ประเมินการเข้าร่วมกิจกรรม
 Standards: อธิบายและทำความเข้าใจกับครูผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินของกิจกรรมนี้
 หลักฐานการประเมินอื่นๆ (Other Evidence)

ขั้นที่ 3 – แผนการเรียนรู้ (Learning Plan)

กิจกรรมการพัฒนา (Learning Activities) - *Consider the WHERETO elements*

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

ฟังบรรยายเรื่อง “การจัดการเรียนรู้ของครูโนวิทพิทุท”

ให้ครูเล่าเกี่ยวกับหน้าที่ของครูที่ปฏิบัติในโรงเรียนทั้งหน้าที่ในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน

ขั้นทำกิจกรรม

แลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่ครูวิทุทมืออาชีพ (Think-Pair-Share: TPS)

Think : ให้คิดเกี่ยวกับคำถามต่อไปนี้

- 1) ครูวิทุท ควรมีลักษณะอย่างไร
- 2) ครูวิทุท จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างไร ฯลฯ
 คิดสิ่งที่รู้ และเกิดจากประสบการณ์ของตน

Pair : จับคู่กับเพื่อนครู

ฟังแนวคิดเพื่อนครู แลกเปลี่ยนแนวคิดและร่วมกันสร้างหรือนำเสนอแนวคิดใหม่

Share : ร่วมกันสนทนากลุ่มใหญ่

ฟังแนวคิดผู้อื่น นำเสนอแนวคิดตน นำเสนอแนวคิดของเพื่อน สร้างแนวคิดใหม่ร่วมกัน

ขั้นสรุปกิจกรรม

ให้ครูสรุปเกี่ยวกับหน้าที่การเป็นครูโนวิทพิทุท และบอกความตั้งใจของครูในการที่จะปฏิบัติตนเมื่อกลับสู่โรงเรียน และบันทึกการสะท้อนคิดของครูลงใน บัตรบันทึกการสะท้อนคิด (Exit Slip) เป็นรายบุคคล

สื่อประกอบการเรียนรู้ (Resources)

1. Power Point สำหรับบรรยายกิจกรรม
2. อุปกรณ์สำหรับทำกิจกรรมกลุ่ม
3. บัตรบันทึกการสะท้อนคิด (Exit Slips)
4. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรมกลุ่ม/การมีส่วนร่วม

คำชี้แจง บัตรบันทึกการสะท้อนคิด 3-2-1 นี้ ใช้สำหรับบันทึกผลการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการตามกระบวนการสะท้อนคิดในวิถิปุทธ โดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้บันทึกภายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม

บัตรบันทึกการสะท้อนคิด (Exit Slip)	3-2-1
ชื่อกิจกรรม..... วันที่.....	
สิ่งที่ข้าพเจ้าได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมมี 3 อย่าง ดังนี้	
1.	
2.	
3.	
ข้าพเจ้ามีคำถามที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรม 2 คำถาม ดังนี้	
1.	
2.	
ข้าพเจ้ามีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการเข้าร่วมกิจกรรม 1 ข้อ ดังนี้ (ข้าพเจ้าคิดว่า.....)	
1.	

UbD Unit Plan แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 ปรับตัวตามหลักไตรสิกขา วันที่ 1 เวลา 13.00-14.30 น. (1 ชั่วโมง 30 นาที)	
เรื่อง :	ปรับตัวตามหลักไตรสิกขา
กลุ่มสาระการเรียนรู้:	ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
กิจกรรม:	เวทีสาธารณะชี้ทางปัญญา (Open Forum Discussion) วิทยากร: ดร.ลำพอง กลมกุล
สาระที่ต้องการให้เรียนรู้ (Knowledge) ปรับตัวตามหลักไตรสิกขา คือ การปรับตัวของครูในวิถีพุทธที่สอดคล้องกับ ศีล สมาธิ และปัญญา ประกอบด้วย 1) การฝึกให้มีความประพฤติตามศีล คือ ความประพฤติดีทางกายและวาจา 2) การได้ฝึกฝนจิตให้นิ่งและแน่วแน่เพื่อให้ความมุ่งมั่นและใส่ใจในปฏิบัติหน้าที่ครู (คิดบวก) และ 3) การฝึกให้เกิดความรู้เข้าใจเหตุผลและสามารถแก้ปัญหาได้	
ขั้นที่ 1 – ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Desired Results)	
1. ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรับตัวตามหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ และปัญญา) 2. ครูสามารถเข้าร่วมกิจกรรมสานเสวนา (Dialogue) เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปสู่การปรับตัวตามหลักไตรสิกขา 3. ครูได้แนวทางในการปรับตัวตามหลักไตรสิกขาและเรียนรู้คุณลักษณะของครูในวิถีพุทธ	
ความเข้าใจของครู : <i>(Teachers will understand that...)</i> ครูเข้าใจเกี่ยวกับการปรับตัวตามหลักไตรสิกขา คือ การปรับตัวของครูในวิถีพุทธที่สอดคล้องกับ ศีล สมาธิ และปัญญา ประกอบด้วย 1) การฝึกให้มีความประพฤติตามศีล คือ ความประพฤติดีทางกายและวาจา 2) การได้ฝึกฝนจิตให้นิ่งและแน่วแน่เพื่อให้ความมุ่งมั่นและใส่ใจในปฏิบัติหน้าที่ครู (คิดบวก) และ 3) การฝึกให้เกิดความรู้เข้าใจเหตุผลและสามารถแก้ปัญหาได้	คำถามสำคัญ (Essential Questions): การปรับตัวในวิถีพุทธทำได้อย่างไร การปรับตัวตามหลักไตรสิกขาทำได้อย่างไร ครูที่ปรับตัวตามหลักไตรสิกขาจะมีคุณลักษณะอย่างไร
ความรู้ที่ครูจะได้รับ <i>(Teachers will know....)</i> ความรู้เกี่ยวกับหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) แนวทางการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา คุณลักษณะของครูในวิถีพุทธ	พฤติกรรมการเรียนรู้ของครูที่จะเกิดขึ้น <i>(Teachers will be able to....)</i> ครูมีคุณลักษณะของครูในวิถีพุทธ มี 7 คุณลักษณะ คือ “มีศรัทธาในวิถีพุทธ นำมโนแนวทางจากครูต้นแบบ รักในการประกอบวิชาชีพครู อยู่ในสภาพแวดล้อม วิถีพุทธ มีคุณธรรมประจำตน หมั่นฝึกฝนตามหลักไตรสิกขา เป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์และเพื่อนครู”

ขั้นที่ 2 – การวัดผลและประเมินผล (Assessment Evidence)

Goal(s): ประเมินจากการนำเสนอผลงานของกิจกรรมสานเสวนา
 Role: สังเกตการทำงานกลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกิดจากการสนทนาแลกเปลี่ยน
 Audience: แลกเปลี่ยนความรู้และสรุป
 Situation: ประเมินการทำงาน (เดี่ยว/คู่/กลุ่ม)
 Performance: ประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมสานเสวนา
 Standards: อธิบายและทำความเข้าใจกับครูผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินของกิจกรรมนี้
 หลักฐานการประเมินอื่นๆ (Other Evidence)

ขั้นที่ 3 – แผนการเรียนรู้ (Learning Plan)

กิจกรรมการพัฒนา (Learning Activities) - Consider the *WHERE TO* elements

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

ให้ครูเล่ากิจกรรมในชีวิตประจำวันของครู แล้วเชื่อมโยงเข้าสู่หลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา)

ขั้นทำกิจกรรม

ใช้กิจกรรมสานเสวนา (Dialogue) สนทนาในเนื้อหาเกี่ยวกับการปรับตัวของครูตามแนวทางของไตรสิกขา

- 1) การฝึกให้มีความประพฤติตามศีล คือ ความประพฤติดีทางกายและวาจา
- 2) การได้ฝึกฝนจิตให้หนึ่งและแน่วแน่เพื่อให้ความมุ่งมั่นและใส่ใจในปฏิบัติหน้าที่ครู (คิดบวก)
- 3) การฝึกให้เกิดความรู้เข้าใจเหตุผลและสามารถแก้ปัญหาได้

แบ่งกลุ่มทำกิจกรรม

- 1) ผู้นำกิจกรรม (ตัวแทนครูโรงเรียนวิถิพุทธ)
- 2) ครูผู้มีแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา
- 3) ผู้บันทึกผลลัพธ์จากการอภิปรายและสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 4) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 8-10 คน

ขั้นสรุปกิจกรรม

ตัวแทนกลุ่มสรุปความรู้ของกลุ่มที่ได้จากการทำกิจกรรมสานเสวนา และเชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน และทำบัตรบันทึกการสะท้อนคิด (Exit Slips)

สื่อประกอบการเรียนรู้ (Resources)

1. Power Point สำหรับบรรยายกิจกรรมเกี่ยวกับไตรสิกขา
2. อุปกรณ์สำหรับทำกิจกรรมกลุ่ม (สานเสวนา)
3. บัตรบันทึกการสะท้อนคิด (Exit Slips)
4. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรมกลุ่ม/การมีส่วนร่วม

คำชี้แจง บัตรบันทึกการสะท้อนคิด 3-2-1 นี้ ใช้สำหรับบันทึกผลการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการตามกระบวนการสะท้อนคิดในวิถียุทธ โดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้บันทึกภายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม

บัตรบันทึกการสะท้อนคิด (Exit Slip)	3-2-1
ชื่อกิจกรรม..... วันที่.....	
สิ่งที่ข้าพเจ้าได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมมี 3 อย่าง ดังนี้	
1.	
2.	
3.	
ข้าพเจ้ามีคำถามที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรม 2 คำถาม ดังนี้	
1.	
2.	
ข้าพเจ้ามีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการเข้าร่วมกิจกรรม 1 ข้อ ดังนี้ (ข้าพเจ้าคิดว่า.....)	
1.	

QR Code สำหรับทำกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ

QR Code #1

QR Code #2

QR Code #3

QR Code #4

QR Code #5

UbD Unit Plan แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 เรียนรู้ให้เป็นแบบอย่างที่ดี วันที่ 1 เวลา 14.30-16.00 น. (1 ชั่วโมง 30 นาที)	
เรื่อง : <u>เรียนรู้ให้เป็นแบบอย่างที่ดี</u>	กลุ่มสาระการเรียนรู้: <u>ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้</u>
กิจกรรม: <u>ครูตีโนวิถีพุทธ (Jigsaw Reading)</u>	วิทยากร: <u>ดร.ลำพอง กลมกุล</u>
สาระที่ต้องการให้เรียนรู้ (Knowledge) เทคนิคการสอนแบบ Jigsaw Reading กรณีศึกษาของครูโนวิถีพุทธ 4 กรณีศึกษา ได้แก่ กรณีศึกษาที่ 1 ครูชายตะเข็บ กรณีศึกษาที่ 2 พระคุณที่สาม กรณีศึกษาที่ 3 ครูหัวใจหินจากถิ่นอีสาน และ กรณีศึกษาที่ 4 ครูใต้หัวใจแกร่ง ซึ่งเป็นเรื่องราวของครูโนวิถีพุทธที่มาจากภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย	
ขั้นที่ 1 – ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Desired Results)	
1. ครูเข้าใจและเรียนรู้เกี่ยวกับการเป็นแบบอย่างที่ดีในวิถีพุทธ 2. ครูสามารถปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มด้วยการอ่านแบบ Jigsaw ได้ 3. ครูได้แนวทางในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันจากการศึกษาแบบอย่างที่ดี	
ความเข้าใจของครู : <i>(Teachers will understand that...)</i> เทคนิคการสอนแบบ Jigsaw Reading ซึ่งเป็นรูปแบบของการจัดกิจกรรมกลุ่มที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งเข้าใจชีวิตและความเป็นอยู่ของครูโนวิถีพุทธที่มาจากภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย	คำถามสำคัญ (Essential Questions): เทคนิคการสอนแบบ Jigsaw Reading มีการวางแผนการจัดกิจกรรมอย่างไร สภาพการเป็นอยู่ของครูโนวิถีพุทธของแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยมีความเหมือนและความต่างกันอย่างไร
ความรู้ที่ครูจะได้รับ <i>(Teachers will know....)</i> ได้ทราบรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบ Jigsaw Reading ได้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นอยู่ของครูโนวิถีพุทธที่มาจากภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย	พฤติกรรมการเรียนรู้ของครูที่จะเกิดขึ้น <i>(Teachers will be able to....)</i> ครูสามารถการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบ Jigsaw Reading ในชั้นเรียนของครูได้ ครูได้แบบอย่างการปฏิบัติที่ดีของครูโนวิถีพุทธที่มาจากภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย
ขั้นที่ 2 – การวัดผลและประเมินผล (Assessment Evidence)	
Goal(s): ประเมินจากการนำเสนอผลงาน Role: สังเกตการทำงานกลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกิดจากการสนทนาแลกเปลี่ยน Audience: แลกเปลี่ยนความรู้และสรุป Situation: ประเมินการทำงาน (เดี่ยว/คู่/กลุ่ม)	

<p>Performance: ประเมินการเข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>Standards: อธิบายและทำความเข้าใจกับครูผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินของกิจกรรมนี้</p> <p>หลักฐานการประเมินอื่นๆ (Other Evidence)</p>
<p>ขั้นที่ 3 – แผนการเรียนรู้ (Learning Plan)</p>
<p>กิจกรรมการพัฒนา (Learning Activities) - Consider the <i>WHERE TO</i> elements</p>
<p>ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม</p> <p>ซักถามคุณครูเกี่ยวกับเทคนิคการสอนที่ครูนิยมใช้ในปัจจุบัน เพื่อเชื่อมโยงสู่การจัดกิจกรรมแบบ Jigsaw Reading</p> <p>ขั้นทำกิจกรรม</p> <p>ใช้กิจกรรม Jigsaw Reading</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จับกลุ่ม 4 คน อ่านข้อความที่กำหนดให้ 2. เปลี่ยนกลุ่มใหม่ นำเสนอและแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับข้อความที่อ่าน 3. เขียนสรุปความรู้ที่ได้รับด้วยการเขียนแผนภาพความคิด (Mind Mapping) 4. นำเสนอผลงานกลุ่มของตนเองให้กับกลุ่มอื่นๆ <p>ให้ตัวแทนสรุปความรู้ที่ได้รับทั้งด้านเทคนิคการจัดกิจกรรมกลุ่มแบบ Jigsaw Reading และความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาระณีศึกษาที่เป็นแบบอย่างที่ดี</p> <p>ขั้นสรุปกิจกรรม</p> <p>สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับและทำบัตรบันทึกการสะท้อนคิด (Exit Slips) เป็นรายบุคคล</p>
<p>สื่อประกอบการเรียนรู้ (Resources)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Power Point สำหรับบรรยายกิจกรรม 2. อุปกรณ์สำหรับทำกิจกรรมกลุ่ม กรณีศึกษาทั้ง 4 กรณีศึกษา 3. บัตรบันทึกการสะท้อนคิด (Exit Slips) 4. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรมกลุ่ม/การมีส่วนร่วม 5. แบบประเมิน “ครูดีในดวงใจ” (สำหรับผู้เรียน) 6. แบบประเมินตนเอง “ครูดีในวิถีพุทธ” (สำหรับครู)

คำชี้แจง บัตรบันทึกการสะท้อนคิด 3-2-1 นี้ ใช้สำหรับบันทึกผลการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการตาม กระบวนการสะท้อนคิดในวิถิปุท โดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้บันทึกภายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม

บัตรบันทึกการสะท้อนคิด (Exit Slip)	3-2-1
ชื่อกิจกรรม.....วันที่.....	
สิ่งที่ข้าพเจ้าได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมมี 3 อย่าง ดังนี้	
1.	
2.	
3.	
ข้าพเจ้ามีคำถามที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรม 2 คำถาม ดังนี้	
1.	
2.	
ข้าพเจ้ามีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการเข้าร่วมกิจกรรม 1 ข้อ ดังนี้ (ข้าพเจ้าคิดว่า.....)	
1.	

เกณฑ์การประเมิน

(สำหรับนักวิจัย)

- 1) เป็นแบบอย่างในทางปฏิบัติ (กาย) 3 คะแนน
ได้.....คะแนน
- 2) เป็นแบบอย่างในการสื่อสาร (วาจา) 3 คะแนน
ได้.....คะแนน
- 3) เป็นแบบอย่างในการคิด (ใจ) 4 คะแนน
ได้.....คะแนน

รวม.....คะแนน

กิจกรรมการสะท้อนคิด “ครูดีในดวงใจ” (สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา)

ภายใต้โครงการวิจัยเรื่อง
“การพัฒนาเจตคติและจิตวิญญาณความเป็นครูในวิถีพุทธ”

ชื่อ.....ชั้น.....

โรงเรียน.....

ทุนวิจัยมุ่งเป้า 2558
(เอกสารหมายเลข 1)

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนบรรยายประกอบภาพ เรื่อง “ครูดีในดวงใจของฉัน”
พร้อมระบายสีให้สวยงาม

ภาพครูดีในดวงใจ

ครูดีในดวงใจของฉัน

กรณีศึกษาที่ 1 ครูชายตะเข็บ

โรงเรียนของครูอยู่ไกลกลางหุบเขาในเขตชายแดนตามแนวทิวเขาตะนาวศรี ระยะทางจากโรงเรียนของครูเดินทางไม่กี่กิโลเมตรก็จะถึงเขตแดนเมียนมาร์เพื่อนบ้านอาเซียนของเรา คุณครูได้เล่าว่า

“การทำงานโรงเรียนวิถีพุทธต้องเริ่มต้นจากไม่ได้คิดว่าการเข้ามาทำงานในโรงเรียนวิถีพุทธนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงอะไรมากเพราะเราทำอยู่แล้ว ถ้าย้อนกลับไปก็จะสอดคล้องกับหลักคุณธรรมจริยธรรม จรรยาวิชาชีพครู ซึ่งก็เป็นแบบอย่างหรือแนวทางในการปฏิบัติที่ดี ครูต้องสอนทุกอย่าง สอนทั้งวิชาการ ความรู้ หลักคุณธรรม รวมทั้งหลักการใช้ชีวิต เน้นให้ลูกศิษย์เราเป็นคนดี ครูต้องทำหน้าที่ทั้งครูและพ่อแม่คนที่สอง บางครั้งต้องช่วยดูแลเรื่องความเป็นอยู่ การแต่งกาย อาหารการกิน เพราะนักเรียนจะมีทั้งที่เป็นกะเหรี่ยง กะเหรี่ยงหรือ เมียนมาร์ ซึ่งเด็กเหล่านี้ได้รับโอกาสจากทางโรงเรียนให้เข้ามาศึกษา ครูไปเยี่ยมบ้าน สภาพความเป็นอยู่ของแต่ละบ้าน มีข้อจำกัด จากที่ครูได้เห็นสภาพการเป็นอยู่ของเด็ก ทำให้ครูต้องทำการบ้านหนักในการทำหน้าที่ครู สำหรับการสอนนั้น จะมีการสอดแทรกความเป็นวิถีพุทธ โดยที่เราไม่จำเป็นต้องสวดมนต์ แต่เราเน้นนำข้อคิดมาปฏิบัติเลย เพราะในโรงเรียนมีนักเรียนที่นับถือศาสนาคริสต์และอิสลามปนอยู่บ้าง แต่คุณครูก็จะมีกลวิธีในการจัดกิจกรรมและอธิบายให้เด็กๆ เข้าใจโดยเน้นแนวทางการปฏิบัติแบบกลางๆ เช่น สอนให้ทำความดี ให้ทำอย่างไร การละเว้นความเชื่อทำอย่างไร การมีสติก็ทำได้ทุกศาสนา การสอนนั้นจะสอนด้วยวิธีการยกตัวอย่างมาเปรียบเทียบให้เห็นภาพ เพื่อให้เด็กได้เห็นตัวอย่างประกอบคำอธิบาย การทำงานที่นี้ไม่เคยท้อแท้เลย ตอนแรกยังไม่ได้คิดจะเรียนครู ที่อยากมาเป็นครูเพราะเราชอบสอน และจะสอนลูกของตนเอง เมื่อสอนลูกแล้วก็รู้สึกที่เราอยากสอนเด็กคนอื่นเหมือนที่สอนลูกเราบ้าง จึงตัดสินใจไปเรียนครู เมื่อเรียนจบสอบบรรจุ ได้อันดับหนึ่งก็เลือกมาบรรจุที่โรงเรียนแห่งนี้ซึ่งอยู่ค่อนข้างไกลจากตัวเมือง แต่ก็ไม่ได้คิดว่าเป็นอุปสรรคอะไร”

การทำงานของครู แม้จะเหนื่อยยากลำบากในการปฏิบัติหน้าที่แต่คุณครูก็เป็นสุขเมื่อได้เห็นเด็กที่ครูได้อบรมพร่ำสอนได้เรียนรู้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ครูบอกเสมอว่านอกจากจะนำคุณธรรมจริยธรรมใส่ตนเองแล้ว ครูยังนำคุณธรรมจริยธรรมใส่ในตัวเด็ก นี่แหละคือความภูมิใจของครู กับการเป็นครูเพื่อที่จะเป็นที่แท้จริง

กรณีศึกษาที่ 2 พระคุณที่สาม

ครูในที่ราบแต่ทำหน้าที่เหมือนครูบนดอย ครูสอนอยู่ที่จังหวัดในภาคเหนือต่างๆ ที่บ้านเกิดครูอยู่อีกจังหวัดหนึ่งทางภาคกลาง โรงเรียนของครูตั้งอยู่ในตัวจังหวัดนักเรียนของครูส่วนใหญ่มาจากบนดอย ครูสอนในยามกลางวันแต่เวลาอื่นทำหน้าที่เหมือนพ่อแม่ให้กับนักเรียน โรงเรียนมีพื้นที่ไม่มากนัก แต่โรงเรียนก็สร้างหอพักให้ที่พักรับแก่นักเรียนบนดอยที่ด้อยโอกาส เด็กมาจากพื้นฐานทางครอบครัวที่หลากหลายและล้วนเป็นชาวเขาชาวกะเหรี่ยง แต่ความแตกต่างเหล่านี้ไม่เป็นอุปสรรคสำหรับครูวิถีพุทธผู้เสียสละได้พยายามคิดริเริ่มสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในหลักสูตรและเสริมหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนได้ร่วมกันทำกิจกรรม โรงเรียนของครูไม่ได้สอนเฉพาะวิชาการเท่านั้น แต่ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกวิชาชีพ จึงไม่แปลกที่ภายในรั้วโรงเรียนของครูจะมีซุ้มขายกาแฟสดให้ผู้ผ่านไปผ่านมาได้ลองชิม ครูมีครอบครัวที่ต้องดูแลที่บ้าน แต่หน้าที่ครูที่โรงเรียนก็ไม่เคยบกพร่อง ทุกครั้งที่มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิถีพุทธครูจะเข้าร่วมและนำเพื่อนครูและผู้บริหารไปด้วย ครูเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนและเพื่อนครู ครูไม่เคยเหน็ดเหนื่อยกับการคิดและสร้างสรรค์โครงการดีๆ ตามวิถีพุทธเพื่อให้ผู้เรียน ชุมชน และผู้สนใจทั่วไปได้เข้าร่วม

กรณีศึกษาที่ 3 ครูหัวใจหินจากถิ่นอีสาน

“บัณฑิตแม้ถึงทุกข์ปางตายก็ไม่ทิ้งธรรม” เป็นปรัชญาที่อยู่ในใจของครูผู้ไม่เคยย่อท้อแม้ชีวิตจะมีรสขมเข้ามาครอบงำ กว่าที่จะมาถึงวันนี้คุณครูเคยผ่านความยุ่งยากในการประกอบอาชีพ สิ่งที่ครูนำมาใช้ในการเยียวยาตนเองพิจารณาจากคำกล่าวของครูต่อไปนี้

“เมื่อเจอปัญหาหรือท้อหนักๆ ก็ต้องมีสติอยู่กับปัจจุบัน ให้กำลังใจตนเอง คือ บนวิกฤตย่อมมีโอกาส นั่งวิเคราะห์ และชีวิตมีไว้ต่อสู้ ปัญหามีไว้แก้ และคิดเสมอว่าพระอาทิตย์ขึ้นทุกวัน トラบใดที่พระอาทิตย์ยังขึ้น ข้าพเจ้าก็ยังมีความหวังจึงทำให้ไม่ท้อถอย คิดหาวิธีการโดยใช้หลักของพระพุทธศาสนา มาแก้ปัญหา จับเหตุให้ได้ว่าเหตุมาจากอะไร ค่อยๆ ศึกษาไป วิธีการแก้เหตุต้องเป็นอย่างไร แล้วจึงวางแผนต่อว่า เมื่อมีเหตุอย่างนั้น เราแก้ปัญหาแล้วเราจะไปอยู่ที่ไหน กราบเรียนโดยสรุปสั้นๆ ว่าเมื่อเจอปัญหาอะไรผมจะถอยมาก้าวหนึ่ง เสร็จแล้วก็ตั้งสติ แล้วก็ต้องให้กำลังใจตนเองเสมอ พอให้กำลังใจตนเองก็จะใช้หลักธรรมมาแก้ปัญหา”

กรณีศึกษาที่ 4 ครูได้หัวใจแกร่ง

ครูโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ ประจำปี 2558 เป็นครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ที่มีนักเรียนนับถือพระพุทธศาสนา 17 คน จากทั้งหมด 17 ครอบครัว ผู้ปกครองมาจากถิ่นอื่นและตั้งถิ่นฐานประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมสวนยาง สวนปาล์ม เลี้ยงสัตว์และค้าขาย ในชุมชนและนักเรียนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามกว่า 300 คนของนักเรียนทั้งหมด วิถีในโรงเรียนจะมีความแตกต่างทางวัฒนธรรม เป็นพุทธวัฒนธรรมทางศาสนา การออกแบบกิจกรรมวิถีพุทธ จะใช้กลุ่มเด็กเป็นกรณีสำคัญ โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) จัดกิจกรรมกับเด็กที่เป็นนักเรียนชาวพุทธโดยตรง เช่น การทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเฉพาะโดยใช้วัดเป็นฐาน คือการพาไปวัดที่อยู่ในบริเวณใกล้ ๆ ชุมชน ที่มีพระภิกษุอยู่ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อาทิกิจกรรมการไหว้พระสวดมนต์ทุกวันศุกร์ การถวายอาหารในวันพระที่วัด การปฏิบัติสำหรับเฉพาะในห้องเรียน ชั้นเรียนเป็นกรณีพิเศษ การทำกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันพระ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันมาฆบูชา วิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา ออกพรรษา เป็นต้น การพาเด็กไปทำกิจกรรมอาสาสมัครวัด ทำความสะอาด เป็นต้น สะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบ วิถี และคุณค่าทางพุทธศาสนา ซึ่งสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ตัวนักเรียน และวัดในพระพุทธศาสนาตามวิถีที่ชาวพุทธในชุมชนปฏิบัติ 2) ในความแตกต่างทางศาสนา และความเป็นพุทธวัฒนธรรม ได้มีการออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับจริยธรรมทางศาสนา และค่านิยมในชุมชนนั้น ๆ โดยยึดเกณฑ์ทางพุทธศาสนาและศาสนาอิสลามเป็นจริยธรรมกลางออกแบบเป็นกิจกรรมภายในโรงเรียน เช่น ความมีวินัย ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ความสามัคคี การเสียสละ ซึ่งหลักคิดเหล่านี้มีอยู่ในหลักศาสนาทั้ง 2 ศาสนา จากนั้นนำไปสู่การออกแบบกิจกรรม เช่น การส่งเสริมให้นักเรียนเข้าแถวให้ตรงเวลา ช่วยงานทำความสะอาดโรงเรียน (จิตอาสา/ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม/สามัคคี) เป็นต้น กิจกรรมทั้งหมดเกิดขึ้นโดยผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองซึ่งส่วนใหญ่เห็นร่วมกันบ้างในบางกรณีและไม่ขัดกับเกณฑ์ทางศาสนาของทั้ง 2 ศาสนา ดังนั้น ครูผู้ดูแลต้องอาศัยความอดทน ช่างสังเกต และการสื่อสารในเชิงพุทธวัฒนธรรมอยู่ค่อนข้างสูง

UbD Unit Plan แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 เปลี่ยนเจตคติที่ดีตามวิถีพุทธ วันที่ 2 เวลา 08.30-11.30 น. (3 ชั่วโมง)	
เรื่อง :	เปลี่ยนเจตคติที่ดีตามวิถีพุทธ
กลุ่มสาระการเรียนรู้:	ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
กิจกรรม:	เรียนรู้ คู่ศรัทธา นำมาปฏิบัติ (Look-Pair-Share)
วิทยากร:	ดร.ลำพอง กลมกุล
สาระที่ต้องการให้เรียนรู้ (Knowledge) แนวทางการเปลี่ยนเจตคติที่ดีของครูในวิถีพุทธ ด้วยการให้พิจารณาจากคำสัมภาษณ์เชิงลึกและภาพกิจกรรมวิถีพุทธของโรงเรียนต่างๆ และหลักสูตรที่ใช้ในการพัฒนาตนเอง ได้แก่ กัลยาณมิตรธรรม 7 สัปบุริสธรรม 7 โยนิโสมนสิการ พรหมวิหาร 4 วุฒิ 4 อธิบาท 4 อริยสัจ 4 และสังคหวัตถุ 4	
ขั้นที่ 1 – ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Desired Results)	
1. ครูเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่นำไปใช้ในการพัฒนาตนเอง 2. ครูสามารถปฏิบัติกิจกรรม Look-Pair-Share ได้ 3. ครูสามารถนำหลักสูตรที่ใช้ในการพัฒนาตนไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของตนได้	
ความเข้าใจของครู : <i>(Teachers will understand that...)</i> ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ใช้ในการพัฒนาตนเอง ได้แก่ กัลยาณมิตรธรรม 7 สัปบุริสธรรม 7 โยนิโสมนสิการ พรหมวิหาร 4 วุฒิ 4 อธิบาท 4 อริยสัจ 4 และสังคหวัตถุ 4 ครูเข้าใจรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Look-Pair-Share	คำถามสำคัญ (Essential Questions): หลักสูตรที่ใช้ในการพัฒนาตนเองมีอะไรบ้าง เทคนิคการจัดกิจกรรมแบบ Look-Pair-Share มีรูปแบบการจัดกิจกรรมอย่างไร
ความรู้ที่ครูจะได้รับ <i>(Teachers will know....)</i> ได้ทราบเทคนิคการจัดกิจกรรมแบบ Look-Pair-Share ได้ทราบตัวอย่างกิจกรรมวิถีพุทธของโรงเรียนต่างๆ ได้ทราบความคิดเห็นของครูในวิถีพุทธจากบทสัมภาษณ์เชิงลึก	พฤติกรรมการเรียนรู้ของครูที่จะเกิดขึ้น <i>(Teachers will be able to...)</i> ครูมีทัศนคติที่ดีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมวิถีพุทธ ครูเปลี่ยนเจตคติที่ดีตามวิถีพุทธ
ขั้นที่ 2 – การวัดผลและประเมินผล (Assessment Evidence)	
Goal(s): ประเมินจากการนำเสนอผลงาน Role: สังเกตการทำงานกลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกิดจากการสนทนาแลกเปลี่ยน Audience: แลกเปลี่ยนความรู้และสรุป Situation: ประเมินการทำงาน (เดี่ยว/คู่/กลุ่ม)	

<p>Performance: ประเมินการเข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>Standards: อธิบายและทำความเข้าใจกับครูผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินของกิจกรรมนี้</p> <p>หลักฐานการประเมินอื่นๆ (Other Evidence)</p>
<p>ขั้นที่ 3 – แผนการเรียนรู้ (Learning Plan)</p>
<p>กิจกรรมการพัฒนา (Learning Activities) - Consider the <i>WHERE TO</i> elements</p>
<p>ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม</p> <p>ให้ครูเล่าเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมวิถีพุทธในโรงเรียนของตนเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่กิจกรรม เรียนรู้ สู่ศรัทธา นำมาปฏิบัติ ด้วยการ โดยใช้กิจกรรม Look-Pair-Share</p> <p>ขั้นทำกิจกรรม</p> <p>ใช้กิจกรรม Look-Pair-Share มีขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อ่านบทสัมภาษณ์ และดูภาพกิจกรรมวิถีพุทธ 2. สนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3. เสนอแนวทางการปฏิบัติของตนเอง <p>Look : ให้อ่านบทสัมภาษณ์ / ดูภาพที่กำหนดให้ พิจารณาและเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตน</p> <p>Pair : จับคู่กับเพื่อนครู ฟังแนวคิดเพื่อนครู แลกเปลี่ยนแนวคิดและร่วมกันสร้างหรือนำเสนอแนวคิดใหม่</p> <p>Share : ร่วมกันสนทนากลุ่มใหญ่ ฟังแนวคิดผู้อื่น นำเสนอแนวคิดตน นำเสนอแนวคิดของเพื่อน สร้างแนวคิดใหม่ร่วมกัน</p> <p>ขั้นสรุปกิจกรรม</p> <p>ให้ตัวแทนครูสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับเทคนิคการจัดกิจกรรมแบบ Look-Pair-Share และความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมวิถีพุทธของแต่ละโรงเรียน</p>
<p>สื่อประกอบการเรียนรู้ (Resources)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Power Point สำหรับบรรยายกิจกรรม “เรียนรู้ สู่ศรัทธา นำมาปฏิบัติ” 2. อุปกรณ์สำหรับทำกิจกรรมกลุ่ม 3. บัตรบันทึกการสะท้อนคิด (Exit Slips) 4. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรมกลุ่ม/การมีส่วนร่วม

คำชี้แจง บัตรบันทึกการสะท้อนคิด 3-2-1 นี้ ใช้สำหรับบันทึกผลการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการตามกระบวนการสะท้อนคิดในวิถิปุทธ โดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้บันทึกภายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม

บัตรบันทึกการสะท้อนคิด (Exit Slip)	3-2-1
ชื่อกิจกรรม.....วันที่.....	
สิ่งที่ข้าพเจ้าได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมมี 3 อย่าง ดังนี้	
1.	
2.	
3.	
ข้าพเจ้ามีคำถามที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรม 2 คำถาม ดังนี้	
1.	
2.	
ข้าพเจ้ามีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการเข้าร่วมกิจกรรม 1 ข้อ ดังนี้ (ข้าพเจ้าคิดว่า.....)	
1.	

ข้อความที่ 1

“นอกจากนี้ก็มีหลักเรื่องวุฒิ 4 คือการคบคนดี คนต้นแบบ ฟังข้อคิดจากท่าน ขวนขวายหาความรู้จากแหล่งความรู้ ไตร่ตรองพิจารณา และปฏิบัติตามให้เหมาะสมแก่สภาพการณ์ แต่กระบวนการการศึกษาต้องใช้หลักอริยสัจ 4 อย่างข้อแรกทุกข้อ การที่เด็กอ่านหนังสือไม่ออกก็เป็นปัญหาของครู ต้องหาสาเหตุ แล้วเราก็ตั้งเป้าหมายแก้ปัญหาเพื่อให้เด็กอ่านออกเขียนได้ แต่ต้องอาศัยกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เด็กอ่านออกเขียนได้แล้วลงมือทำ”

(ครูโรงเรียนวิถิปุทธ W3, สัมภาษณ์, 18 พฤศจิกายน 2558)

ข้อความที่ 2

“การทำตัวให้เป็นตัวอย่างค่ะ เราอยากให้เด็กพูดเพราะ เราต้องพูดเพราะให้เป็นตัวอย่าง อยากให้เด็กประหยัด เราต้องทำตัวประหยัดให้เขาเห็น ถ้าครูไม่เป็นตัวอย่าง จะเกิดคำถามในใจเด็ก อย่างการดื่มกาแฟแก้วละแพงๆ ถ้าเก็บเงินส่วนนั้นไว้จะเหลือเงินเก็บ มาตีมน้ำเปล่าแทน”

(ครูโรงเรียนวิถิปุทธ W2, สัมภาษณ์, 18 พฤศจิกายน 2558)

ข้อความที่ 3

“ประสิทธิผลของการใช้กระบวนการฝึกธรรมะ คือแม้นักเรียนจะอยู่กับสิ่งเสพติด อบายมุขก็จะไม่คิดเสพ คีตลอง หรือมัวเมาในอบายมุข เกม สื่อลามก เพราะหน้าที่ของครูคือเราจะสอนให้หรือปลูกฝังเข้าไปใน สายเลือดให้เห็นโทษภัยของสิ่งไม่ดีเหล่านี้ หลักปฏิบัติตามแนววิถีพุทธที่กล่าวมา ใหม่ๆ ก็ยังไม่เป็นที่ยอมรับทั้ง ในวงการศึกษาและสังคมทั่วไป แต่เมื่อเราทำจริงจึงให้เป็นที่ปรากฏต่อวงการศึกษาและสังคม”

(ครูโรงเรียนวิถิพุทธ C3, สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2558)

ข้อความที่ 4

“ผมสอนเรื่องศีล 5 ผมไม่ได้สอนให้นักเรียนท่องจำ แต่ผมให้หมายความว่าวันนี้เรามารักษาศีลกันใหม่ เช่น ศีลข้อที่ 1 วันนี้เป็นวันพระของโรงเรียนเราจะงดการเบียดเบียนผู้อื่น ผมจะฝึกก่อนพอเขาคุ่นเคยก็มาให้ความหมายอีกครั้งหนึ่งนะครับ คุณครูจะต้องสอนให้ถึงขั้นภาวนาให้ได้นะครับ”

(ผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธพระราชทาน, สนทนากลุ่ม, 10 มกราคม 2559)

ข้อความที่ 5

“ที่โรงเรียนเราเป็นพุทธวัฒนธรรม มีสองศาสนาอยู่กัน เด็กก็อยู่ด้วยกันได้ ก็ไม่มีปัญหาอะไร เราจะฝึกเด็ก ให้มีแนวทางในการปฏิบัติตนเมื่ออยู่ร่วมกัน หรือต้องทำกิจกรรมร่วมกัน สอนให้เป็นคนมีคุณธรรม ให้เป็นคนไม่ เบียดเบียนคนอื่น นักเรียนพุทธเรามีน้อยกว่ามุสลิม แต่ก็สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างลงตัว เพราะเราเลือกวิธีการ ปฏิบัติให้ตรงกันกับหลักแนวคิดของศาสนาที่มีลักษณะร่วมกัน”

(ครูโรงเรียนวิถิพุทธ S1, สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2558)

ภาพที่ 1

ภาพที่ 2

ภาพที่ 3

ภาพที่ 4

ภาพที่ 5

ภาพที่ 6

UbD Unit Plan แผนการจัดกิจกรรมที่ 5 บูรณาการธรรมนำสู่ผู้เรียน วันที่ 2 เวลา 13.00-14.30 น. (1 ชั่วโมง 30 นาที)	
เรื่อง :	บูรณาการธรรมนำสู่ผู้เรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้:	ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
กิจกรรม:	จากเสวนาธรรมนำสู่ชั้นเรียน (Read-Pair Share และบทบาทสมมติ) วิทยากร: ดร.ลำพอง กลมกุล
สาระที่ต้องการให้เรียนรู้ (Knowledge) หลักธรรมที่ครูยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติวิชาชีพครู ได้แก่ กัลยาณมิตรธรรม 7 สปัจริยธรรม 7 โยนิโสมนสิการ พรหมวิหาร 4 วุฒิ 4 อิทธิบาท 4 อริยสัจ 4 และ สังคหวัตถุ 4 และหลักธรรมที่ครูนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ กัลยาณมิตรธรรม 7 โยนิโสมนสิการ โอวาท 3 ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) และ อริยสัจ 4	
ขั้นที่ 1 – ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Desired Results)	
1. ครูเรียนรู้หลักธรรมที่สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2. ครูสามารถปฏิบัติออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้ 3. ครูสามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปรับใช้เพื่อการพัฒนาตนเองและผู้เรียน	
ความเข้าใจของครู : <i>(Teachers will understand that...)</i> 1. ครูเข้าใจหลักธรรมที่สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2. ครูเข้าใจการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 3. ครูเข้าใจวิธีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปรับใช้เพื่อการพัฒนาตนเองและผู้เรียน	คำถามสำคัญ (Essential Questions): 1. หลักธรรมที่สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีอะไรบ้าง 2. การออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทำได้อย่างไร 3. การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปรับใช้เพื่อการพัฒนาตนเองและผู้เรียนทำได้อย่างไรบ้าง
ความรู้ที่ครูจะได้รับ <i>(Teachers will know....)</i> 1. ครูมีความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมที่สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2. ครูมีความรู้เกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 3. ครูมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปรับใช้เพื่อการพัฒนาตนเองและผู้เรียน	พฤติกรรมการเรียนรู้ของครูที่จะเกิดขึ้น <i>(Teachers will be able to...)</i> 1. ครูสามารถนำหลักธรรมไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2. ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 3. ครูสามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปรับใช้เพื่อการพัฒนาตนเองและผู้เรียน

ขั้นที่ 2 – การวัดผลและประเมินผล (Assessment Evidence)

Goal(s): ประเมินจากการนำเสนอผลงาน

Role: สังเกตการทำงานกลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกิดจากการสนทนาแลกเปลี่ยน

Audience: แลกเปลี่ยนความรู้และสรุป

Situation: ประเมินการทำงาน (เดี่ยว/คู่/กลุ่ม)

Performance: ประเมินการเข้าร่วมกิจกรรม

Standards: อธิบายและทำความเข้าใจกับครูผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินของกิจกรรมนี้

หลักฐานการประเมินอื่นๆ (Other Evidence)

ขั้นที่ 3 – แผนการเรียนรู้ (Learning Plan)

กิจกรรมการพัฒนา (Learning Activities) - *Consider the WHERETO elements*

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

ให้ครูเล่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านมาเพื่อเชื่อมโยงกับหลักธรรมที่ครูนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นทำกิจกรรม

จากเสวนาธรรมนำสู่ชั้นเรียน (Dhamma Dialogue to Classroom: DDC)

ใช้กิจกรรม Read-Pair Share ตามหลักพุทธธรรมสำหรับครูในวิถีพุทธ ดังนี้

หลักธรรมที่ครูนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

กัลยาณมิตรธรรม 7 โยนิโสมนสิการ โอวาท 3 ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) และ อริยสัจ 4

Read : ให้อ่านและศึกษาหลักธรรมที่สามารถนำมาใช้กับตนเองและการจัดการเรียนการสอน
คิดและเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตน

Pair : จับคู่กับเพื่อนครู

ฟังแนวคิดเพื่อนครู แลกเปลี่ยนแนวคิดและร่วมกันสร้างหรือนำเสนอแนวคิดใหม่

Share : ร่วมกันสนทนากลุ่มใหญ่

ฟังแนวคิดผู้อื่น นำเสนอแนวคิดตน นำเสนอแนวคิดของเพื่อน สร้างแนวคิดใหม่ร่วมกัน

ให้ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการหลักธรรมโดยทำเป็นกิจกรรมกลุ่ม แล้วให้แต่ละกลุ่มนำเสนอเป็นบทบาท

สมมติหน้าชั้น

ขั้นสรุปกิจกรรม

สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมและทำบัตรบันทึกการสะท้อนคิด (Exit Slip) เป็นรายบุคคล

สื่อประกอบการเรียนรู้ (Resources)

1. Power Point สำหรับบรรยายกิจกรรม “บูรณาการธรรมนำสู่ผู้เรียน”
2. อุปกรณ์สำหรับทำกิจกรรมกลุ่ม
3. บัตรบันทึกการสะท้อนคิด (Exit Slips)
4. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรมกลุ่ม/การมีส่วนร่วม

คำชี้แจง บัตรบันทึกการสะท้อนคิด 3-2-1 นี้ ใช้สำหรับบันทึกผลการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการตามกระบวนการสะท้อนคิดในวิถิปุทธ โดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้บันทึกภายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม

บัตรบันทึกการสะท้อนคิด (Exit Slip)	3-2-1
ชื่อกิจกรรม..... วันที่.....	
สิ่งที่ข้าพเจ้าได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมมี 3 อย่าง ดังนี้	
1.	
2.	
3.	
ข้าพเจ้ามีคำถามที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรม 2 คำถาม ดังนี้	
1.	
2.	
ข้าพเจ้ามีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการเข้าร่วมกิจกรรม 1 ข้อ ดังนี้ (ข้าพเจ้าคิดว่า.....)	
1.	

รายละเอียดของหลักธรรม (พอสังเขป)

หลักกัลยาณมิตรธรรม 7

- 1) ครุตามแนววิถิปุทธในฐานะเป็นปิโย คือ เป็นครูผู้มีความน่ารัก ในฐานะเป็นที่สบายใจและสนิทสนมชวนให้อยากเข้าไปปรึกษาและไต่ถาม
- 2) ครุตามแนววิถิปุทธในฐานะเป็นครุ คือ เป็นครูที่น่าเคารพ ในฐานะประพฤติสมควรแก่ฐานะ ให้ความรู้สึกอบอุ่น เป็นที่พึ่งทางใจและปลอดภัย
- 3) ครุตามแนววิถิปุทธในฐานะเป็นภาวนีโย คือ เป็นครูที่น่ายกย่อง ในฐานะผู้ทรงคุณ คือ ความรู้รู้และภูมิปัญญาแท้จริง
- 4) ครุตามแนววิถิปุทธในฐานะเป็นวัตตา จ คือ รู้จักพูดให้ได้ผล เป็นผู้ให้คำแนะนำ ว่ากล่าวตักเตือน และเป็นທີ່ปรึกษาที่ดี
- 5) ครุตามแนววิถิปุทธในฐานะเป็น วจนักขโม คือ อดทนต่อถ้อยคำ อดทนฟังได้ไม่เบื่อ ไม่ฉุนเฉียว เป็นผู้มีความอดทนต่อสิ่งที่มากระทบ แม้เด็กจะซุกซนก็ไม่ต้องอดทนสอนและให้ความรู้ต่อศิษย์อย่างเท่าเทียมกัน
- 6) ครุตามแนววิถิปุทธในฐานะเป็นคัมภีรญจะถัง กัตตา คือ แถลงเรื่องล้าลึกได้ คือสามารถอธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อนให้เข้าใจได้ง่าย สอนจากสิ่งที่รู้แล้วไปหาสิ่งที่ยังไม่รู้

7) ครูตามแนววิถีพุทธในฐานะเป็น วิชาเน นิโยชเย คือ ไม่แนะนำศิษย์ไปในทางเสื่อมเสีย แต่ควรส่งเสริมทางแห่งความเจริญให้แก่ศิษย์ เช่น สอนให้คบคนดี หมั่นศึกษาหาความรู้ มีโยนิโสมนสิการ และปฏิบัติตนเป็นคนดี

หลักสี่ปฐิธรรม 7

- 1) ธิมมัญญตา (รู้เหตุ) คือ รู้หลักความจริง รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผล
- 2) อัตถัญญตา (รู้ผล) คือ รู้ความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์
- 3) อุตถัญญตา (รู้ตน) คือ ความรู้จักตน ว่าเรานั้นมีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมเท่าไร
- 4) มัตถัญญตา (รู้ประมาณ) คือ รู้จักความพอดีในการดำรงชีวิต เช่น การใช้จ่ายอย่างพอเพียง
- 5) กาลัญญตา (รู้กาล) คือ รู้จักระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการทำหน้าที่การงาน
- 6) ปริสญญตา (รู้ชุมชน) คือ รู้จักสภาพแวดล้อมของชุมชนเพื่อให้ประพฤติดนได้ถูกต้อง
- 7) ปุคคัลญญตา (รู้คน) คือ เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล

หลักอิทธิบาท 4

เป็นคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย มีข้อธรรม 4 ข้อ ประกอบด้วย

- 1) ฉันทะ คือ ความพอใจ
- 2) วิริยะ คือ ความเพียร ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม
- 3) จิตตะ คือ ความคิดมุ่งไป อุทิศตัว อุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำ
- 4) วิมังสา คือ ความไตร่ตรองหรือทดลอง

หลักสังคหวัตถุ 4

เป็นธรรมยึดเหนี่ยวใจบุคคลและประสานหมู่ชนไว้สามัคคี มีข้อธรรม 4 ข้อ ประกอบด้วย

- 1) ทาน คือ การให้
- 2) ปิยวาจา คือ วาจาอันเป็นที่รัก
- 3) อตถจริยา คือ การประพฤติประโยชน์
- 4) สมานัตตตา คือ ความมีตนเสมอหรือทำตนเสมอดันเสมอปลาย

หมายเหตุ : สามารถมอบหมายให้ครูผู้เข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการค้นหาหลักธรรมเพิ่มเติม เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนกันในการทำกิจกรรม

UbD Unit Plan แผนการจัดกิจกรรมที่ 6 เพียรสร้างนวัตกรรมทางธรรม วันที่ 2 เวลา 14.30 – 16.00 น. (1 ชั่วโมง 30 นาที)			
เรื่อง :	เพียรสร้างนวัตกรรมทางธรรม	กลุ่มสาระการเรียนรู้:	ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
กิจกรรม:	จากชั้นเรียนสู่การวิจัย (Routine to Research)	วิทยากร:	ดร.ลำพอง กลมกุล
สาระที่ต้องการให้เรียนรู้ (Knowledge) <p>การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เป็นการวิจัยโดยใช้การวิจัยปฏิบัติการและมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อค้นหาวิธีการที่ดีที่สุดในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งผลวิจัยจะช่วยให้ครูได้รู้การสะท้อนกลับจากการปฏิบัติงานของตนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองของครู รวมทั้งเป็นกระบวนการที่ทำให้ครูได้เรียนรู้วิธีแสวงหาความรู้จากการสะท้อนผลการปฏิบัติงานของตน และการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นการวิจัยที่มีวิธีการดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ซึ่งเป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว และนำผลการวิจัยไปใช้ในชั้นเรียนได้ทันทีโดยมีการทำเป็นวงจรต่อเนื่อง</p>			
ขั้นที่ 1 – ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Desired Results)			
<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูเข้าใจการออกแบบการวิจัยในชั้นเรียนที่มีการบูรณาการหลักพุทธธรรม 2. ครูสามารถออกแบบนวัตกรรมทางธรรมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องผ่านกระบวนการวิจัย 3. ครูสามารถพัฒนาผู้เรียนโดยใช้กระบวนการวิจัยได้อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง 			
ความเข้าใจของครู : <i>(Teachers will understand that...)</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูเข้าใจการออกแบบการวิจัยในชั้นเรียนที่มีการบูรณาการหลักพุทธธรรม 2. ครูเข้าใจการออกแบบนวัตกรรมทางธรรมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องผ่านกระบวนการวิจัย 3. ครูเข้าใจการใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง 	คำถามสำคัญ (Essential Questions): <ol style="list-style-type: none"> 1. ออกแบบการวิจัยในชั้นเรียนที่มีการบูรณาการหลักพุทธธรรม ทำได้อย่างไร 2. การสร้างนวัตกรรมทางธรรมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียนผ่านกระบวนการวิจัย มีแนวทางการพัฒนาอย่างไร 3. กระบวนการวิจัยในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่องเป็นอย่างไร 		
ความรู้ที่ครูจะได้รับ <i>(Teachers will know....)</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูมีความรู้ในการออกแบบการวิจัยในชั้นเรียนที่มีการบูรณาการหลักพุทธธรรม 2. ครูมีความรู้ในการพัฒนานวัตกรรมทางธรรมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องผ่านกระบวนการวิจัย 3. ครูมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง 	พฤติกรรมการเรียนรู้ของครูที่จะเกิดขึ้น <i>(Teachers will be able to...)</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูสามารถออกแบบการวิจัยในชั้นเรียนที่มีการบูรณาการหลักพุทธธรรม 2. ครูสามารถพัฒนานวัตกรรมทางธรรมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องผ่านกระบวนการวิจัย 3. ครูสามารถใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง 		

ขั้นที่ 2 – การวัดผลและประเมินผล (Assessment Evidence)

Goal(s): ประเมินจากการนำเสนอผลงานตัวอย่างงานวิจัยของครูที่ผ่านมา
 Role: สังเกตการทำงานกลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกิดจากการสนทนาแลกเปลี่ยน
 Audience: แลกเปลี่ยนความรู้และสรุป
 Situation: ประเมินการทำงาน (เดี่ยว/คู่/กลุ่ม)
 Performance: ประเมินการเข้าร่วมกิจกรรม
 Standards: อธิบายและทำความเข้าใจกับครูผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินของกิจกรรมนี้
 หลักฐานการประเมินอื่นๆ (Other Evidence)

ขั้นที่ 3 – แผนการเรียนรู้ (Learning Plan)

กิจกรรมการพัฒนา (Learning Activities) - *Consider the WHERETO elements*

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

กิจกรรมถาม-ตอบ เพื่อให้ครูสะท้อนสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อเชื่อมโยงสู่ปัญหาวิจัย

ขั้นทำกิจกรรม

1. บรรยายเรื่อง เรื่อง “การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนในวิถีพุทธ” โดยเน้นการนำหลักธรรมมาพัฒนาเป็นนวัตกรรมหรือแนวทางเพื่อนำไปทดลองใช้กับผู้เรียน
2. ครูนำเสนอประสบการณ์ในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้และพัฒนาผู้เรียนทีละคน
3. ให้ครูที่เคยทำวิจัยโดยประยุกต์ใช้หลักธรรม ได้แบ่งปันประสบการณ์ (กรณีที่ไม่มี ให้ร่วมกันแบ่งปันประสบการณ์แล้วคิดหาแนวทางที่จะสร้างนวัตกรรมทางธรรมเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน)
4. ให้นำแนวทางที่ได้รับแล้วทดลองทำวิจัยในวิถีพุทธในลักษณะเล็กๆ ง่ายๆ แต่มีความสำคัญ คือช่วยแก้ไขปัญหาผู้เรียนได้อย่างแท้จริง
5. บันทึกผลลงในแบบบันทึกรายงานการวิจัยในวิถีพุทธ และสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ขั้นสรุปกิจกรรม

ให้ครูสรุปแนวทางการใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง และให้ทำบัตรบันทึกการสะท้อนคิด (Exit Slip) เป็นรายบุคคล

สื่อประกอบการเรียนรู้ (Resources)

1. Power Point สำหรับบรรยายกิจกรรม เรื่อง “การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนในวิถีพุทธ”
2. ตัวอย่างงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนที่มีการบูรณาการตัวแปรเกี่ยวกับหลักธรรม
3. แบบบันทึกรายงานการวิจัยในวิถีพุทธ
4. แบบบันทึกการสะท้อนคิด (Exit Slips)

คำชี้แจง บัตรบันทึกการสะท้อนคิด 3-2-1 นี้ ใช้สำหรับบันทึกผลการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการตามกระบวนการสะท้อนคิดในวิถีสปอร์ต โดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้บันทึกภายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม

บัตรบันทึกการสะท้อนคิด (Exit Slip)	3-2-1
ชื่อกิจกรรม..... วันที่.....	
สิ่งที่ข้าพเจ้าได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมมี 3 อย่าง ดังนี้	
1.	
2.	
3.	
ข้าพเจ้ามีคำถามที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรม 2 คำถาม ดังนี้	
1.	
2.	
ข้าพเจ้ามีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการเข้าร่วมกิจกรรม 1 ข้อ ดังนี้ (ข้าพเจ้าคิดว่า.....)	
1.	

